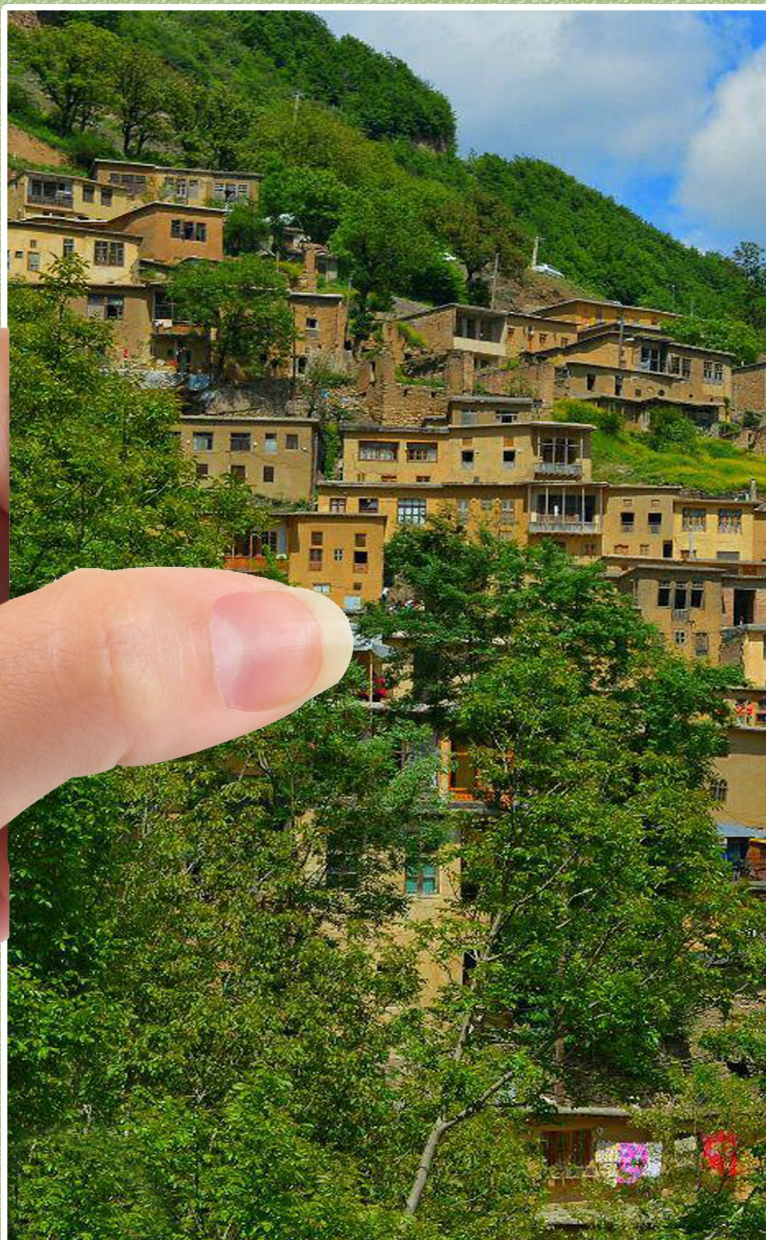

نقش گردشگری

روستایی در توسعه روستاها

سعید شیخی

حامد مجاهدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقش گردشگری روستایی

در توسعه روستاها

مؤلفین:

سعید شیخی

حامد مجاهدی

انتشارات موجک

سرشناسه: شیخی، سعید، ۱۳۵۸ -

عنوان و نام پدیدآور: نقش گردشگری روستایی در توسعه روستاها / مولفین سعید شیخی، حامد مجاهدی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۱۵۶ ص.: مصور(رنگی)، جدول، نمودار(رنگی).

شابک: ۲-۵۲-۸۶۳۴-۶۰۰-۹۷۸-۲۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۶۳]-۱۷۰.

موضوع: گردشگری روستایی

Rural tourism: موضوع

موضوع: گردشگری روستایی -- ایران

Rural tourism-- Iran: موضوع

موضوع: کارآفرینی

Entrepreneurship: موضوع

شناسه افزوده: مجاهدی، حامد، ۱۳۶۵ -

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ش ۹ / آ ۱۵۵ G

رده بندی دیویی: ۳۳۸/۴۷۹۱

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۷۹۸۴۷

انتشارات موجک

تلگرام: ۰۹۰۱۷۶۷۲۵۰۲ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۴۰۳۵۱۶ - ۰۲۶۳۲۴۰۳۵۱۳ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: نقش گردشگری روستایی در توسعه روستاها

تالیف: سعید شیخی، حامد مجاهدی

طراح جلد: سیده زهرا روشنایی

مشخصات ظاهری: ۱۵۶ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۵، تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال، شابک: ۲-۵۲-۸۶۳۴-۶۰۰-۹۷۸

حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱.....	سخن مولفین .....
۳.....	بخش اول: گردشگری روستایی و کارآفرینی .....
۵.....	فصل اول: تعریف گردشگری روستایی .....
۵.....	۱-۱ تعریف توسعه .....
۶.....	۲-۱ تعریف توسعه روستایی .....
۶.....	۳-۱ تعریف گردشگر .....
۷.....	۴-۱ تعریف گردشگری .....
۷.....	۵-۱ انواع گردشگری .....
۸.....	۶-۱ تعریف گردشگری روستایی .....
۱۱.....	فصل دوم: نقش گردشگری روستایی در توسعه روستاها .....
۱۱.....	۱-۲ نقش گردشگری در توسعه روستایی .....
۱۲.....	۲-۲ گردشگری روستایی و اشتغال .....
۱۳.....	۳-۲ جاذبه‌های گردشگری روستایی .....
۱۵.....	فصل سوم: عوامل مؤثر بر گردشگری روستایی .....
۱۷.....	فصل چهارم: انواع گردشگری روستایی .....

فصل پنجم: دیدگاه‌های مربوط به توسعه گردشگری روستایی ۱۹

فصل ششم: مدیریت و برنامه‌ریزی در توسعه گردشگری ۲۳

فصل هفتم: پیامدهای گردشگری روستایی ۲۵

۱-۷ پیامدهای اقتصادی گردشگری ۲۵

۱-۱-۷ پیامدهای مثبت اقتصادی گردشگری ۲۵

۲-۱-۷ پیامدهای منفی اقتصادی گردشگری ۲۶

۲-۷ پیامدهای اجتماعی- فرهنگی گردشگری ۲۶

۱-۲-۷ پیامدهای مثبت اجتماعی- فرهنگی گردشگری ۲۷

۲-۲-۷ پیامدهای منفی اجتماعی- فرهنگی گردشگری ۲۷

۳-۷ پیامدهای زیست محیطی گردشگری ۲۸

۱-۳-۷ پیامدهای مثبت زیست محیطی گردشگری ۲۸

۲-۳-۷ پیامدهای منفی زیست محیطی گردشگری ۲۸

فصل هشتم: مشکلات و موانع در توسعه گردشگری روستایی ۳۱

فصل نهم: مفهوم و توسعه‌ی کارآفرینی ۳۳

فصل دهم: انواع کارآفرینی ۳۵

۱-۱۰ کارآفرینان فردی (شخصی) ۳۵

۲-۱۰ کارآفرینان سازمانی ۳۶

فصل یازدهم: مولفه‌های کارآفرینی ۳۹

۱-۱۱ فرایند ۳۹

۴۰.....	۲-۱۱ فرصت .....
۴۱.....	۳-۱۱ محیط .....
۴۲.....	۴-۱۱ کارآفرینی اجتماعی .....
۴۴.....	۵-۱۱ سرمایه اجتماعی .....
۴۵.....	۶-۱۱ فضای کارآفرینی .....
۴۷.....	فصل دوازدهم: کارآفرینی روستایی .....
۴۷.....	۱-۱۲ کارآفرین روستایی .....
۴۹.....	۲-۱۲ گردشگری کارآفرین روستایی و ویژگی‌های آن .....
۵۱.....	فصل سیزدهم: نقش کارآفرینی در افزایش اشتغال‌زایی گردشگری .....
۵۳.....	فصل چهاردهم: توسعه کارآفرینی در بخش گردشگری روستایی .....
۵۳.....	۱-۱۴ عوامل موثر در کارآفرینی بخش گردشگری .....
۵۳.....	۱-۱-۱۴ عوامل سیاسی- قانونی .....
۵۴.....	۲-۱-۱۴ عوامل اقتصادی .....
۵۴.....	۳-۱-۱۴ عوامل فیزیکی .....
۵۵.....	۴-۱-۱۴ عوامل پشتیبانی .....
۵۵.....	۵-۱-۱۴ عوامل اجتماعی- فرهنگی .....
۵۶.....	۲-۱۴ شاخص‌های توسعه کارآفرینی در بخش گردشگری روستایی .....
۵۷.....	۱-۲-۱۴ سیاست‌ها و قوانین مقررات .....
۵۷.....	۲-۲-۱۴ ایمنی و امنیت .....
۵۸.....	۳-۲-۱۴ بهداشت و سلامتی .....
۵۸.....	۴-۲-۱۴ میزان اهمیت بخش گردشگری یا اولویت این بخش برای دولت‌ها .....
۵۸.....	۵-۲-۱۴ کیفیت زیرساخت‌های حمل و نقل هوایی .....

۱۴-۲-۶ کیفیت منابع انسانی ۵۹

۱۴-۲-۷ منابع طبیعی ۵۹

بخش دوم: مورد مطالعه: روستاهای شهرستان دره شهر ۶۱

فصل پانزدهم: کلیات ۶۳

۱-۱۵ بیان مسئله ۶۳

۲-۱۵ سوالات ۶۵

۳-۱۵ فرضیهها ۶۵

۴-۱۵ اهداف ۶۶

فصل شانزدهم: پیشینه ۶۷

فصل هفدهم: روش ۷۷

۱-۱۷ روش شناسی ۷۷

۲-۱۷ روش های گردآوری داده ها ۷۷

۳-۱۷ عملیاتی نمودن فرضیه ها ۷۸

۴-۱۷ متغیرها ۸۰

۵-۱۷ روایی و پایایی پرسش نامه ۸۱

۶-۱۷ جامعه آماری ۸۱

۷-۱۷ نمونه گیری ۸۲

۸-۱۷ روش تجزیه و تحلیل داده ها ۸۵

فصل هجدهم: ویژگی های شهرستان دره شهر ۸۷

۱-۱۸ ویژگی های طبیعی منطقه ۸۷

- ۱۸-۱-۱ موقیعت جغرافیایی و تقسیمات سیاسی ۸۷
- ۱۸-۱-۲ توپوگرافی ۸۷
- ۱۸-۱-۳ آب و هوا ۸۹
- ۱۸-۱-۴ منابع آب شهرستان دره شهر ۹۰
- ۱۸-۲ وجه تسمیه و پیشینه تاریخی ۹۱
- ۱۸-۳ گویش و مذهب ۹۲
- ۱۸-۴ وضعیت سواد ۹۳
- ۱۸-۵ جمعیت ۹۳
- ۱۸-۶ وضعیت اقتصادی ۹۴
- ۱۸-۷ صنایع دستی ۹۶
- ۱۸-۷-۱ قالی بافی ۹۶
- ۱۸-۷-۲ نمده مالی ۹۶
- ۱۸-۷-۳ احرامی بافی ۹۶
- ۱۸-۷-۴ گیوه بافی ۹۷
- ۱۸-۷-۵ بافت سیاه چادر ۹۷
- ۱۸-۷-۶ چیت (جیق بافی) ۹۸
- ۱۸-۷-۷ جاجیم بافی ۹۸
- ۱۸-۷-۸ گلیم بافی ۹۹
- ۱۸-۸ تاسیسات و تجهیزات زیربنایی و خدمات رفاهی ۹۹
- ۱۸-۸-۱ تاسیسات زیربنایی ۹۹
- ۱۸-۸-۲ خدمات رفاهی و عمومی ۱۰۰
- ۱۸-۸-۳ خدمات ارتباطی ۱۰۰
- ۱۸-۹ جاذبه‌های گردشگری روستایی شهرستان دره شهر ۱۰۱
- ۱۸-۹-۱ تنگ یوزاندر و چشمه بوتک ۱۰۱
- ۱۸-۹-۲ آبشار دربند ۱۰۲

- ۱۰۲ ..... ۳-۹-۱۸ منطقه هفت آسیاب
- ۱۰۳ ..... ۴-۹-۱۸ تفرجگاه کلم
- ۱۰۳ ..... ۵-۹-۱۸ آبشار ماربره
- ۱۰۴ ..... ۶-۹-۱۸ پشته سیکان
- ۱۰۴ ..... ۷-۹-۱۸ انبارهای تاریخی گندم
- ۱۰۵ ..... ۸-۹-۱۸ شهر تاریخی سیمره
- ۱۰۵ ..... ۹-۹-۱۸ قلعه پوراشرف
- ۱۰۶ ..... ۱۰-۹-۱۸ پل تاریخی گاومیشان
- ۱۰۷ ..... ۱۱-۹-۱۸ قلعه میر غلام
- ۱۰۷ ..... ۱۲-۹-۱۸ شهر تاریخی ماداکتو
- ۱۰۸ ..... ۱۳-۹-۱۸ بنای چهارطاقی
- ۱۰۸ ..... ۱۴-۹-۱۸ تنگه بهرام چوبینه
- ۱۰۹ ..... ۱۵-۹-۱۸ امامزاده سیف الدین
- ۱۰۹ ..... ۱۶-۹-۱۸ قلعه فرهاد آباد
- ۱۰۹ ..... ۱۷-۹-۱۸ قلعه زینل
- ۱۱۰ ..... ۱۸-۹-۱۸ قلعه کلم
- ۱۱۰ ..... ۱۹-۹-۱۸ دژ شیخ مکان
- ۱۱۰ ..... ۲۰-۹-۱۸ قلعه هزار در
- ۱۱۱ ..... ۲۱-۹-۱۸ منطقه تفریحی دلدل و کبوترلو
- ۱۱۱ ..... ۲۲-۹-۱۸ تپه تیغن
- ۱۱۱ ..... ۲۳-۹-۱۸ تپه کوزه گران
- ۱۱۲ ..... ۲۴-۹-۱۸ پل چم نمشت
- ۱۱۲ ..... ۲۵-۹-۱۸ محوطه باستانی هومان
- ۱۱۳ ..... ۲۶-۹-۱۸ روستای چم نمشت
- ۱۱۴ ..... ۲۷-۹-۱۸ منطقه محافظت شده کبیر کوه

فصل نوزدهم: تجزیه و تحلیل داده‌ها	۱۲۱
۱-۱۹ پرسش‌نامه خانوار (مردم محلی)	۱۲۱
۲-۱۹ رابطه گردشگری (حضور گردشگران) با بهبود درآمد مردم	۱۲۴
۳-۱۹ سنجش عوامل موثر در کارآفرینی بخش گردشگری روستایی شهرستان دره‌شهر	۱۲۵
۴-۱۹ پرسش‌نامه گردشگران	۱۳۱
۵-۱۹ زیرساخت و تسهیلات گردشگری	۱۳۶

فصل بیستم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها	۱۳۹
۱-۲۰ آزمون فرضیه‌ها	۱۳۹
۲-۲۰ نتیجه‌گیری	۱۴۳
۳-۲۰ پیشنهادها	۱۴۵

منابع	۱۴۹
منابع فارسی	۱۴۹
منابع انگلیسی	۱۵۴

سخن مولفین

امروزه یکی از شناخته شده ترین راهبردهای غیر سنتی برای توسعه، گردشگری و فرصت های مربوط به آن در زمینه کارآفرینی است. یکی از اشکال گردشگری، گردشگری روستایی می باشد، نقش گردشگری در توسعه روستایی در اصل از نوع اقتصادی بوده و برای توسعه روستایی حائز اهمیت است. از آنجایی که گردشگری عمدتاً متضمن تشکیلات کوچک اقتصادی است، ضرورت نقش کارآفرینان گردشگری برای توسعه گردشگری روستایی محرز می باشد. پس برای چنین توسعه ای امکانات و تسهیلات و زیرساخت های مناسب، به کارآفرینی در بخش گردشگری کمک خواهد کرد. بررسی نقش گردشگری روستایی در توسعه روستاهای شهرستان دره شهر با تأکید بر کارآفرینی موضوع این تحقیق است. لذا برآنیم تا به بررسی اثرات اقتصادی گردشگری، بررسی وضعیت تسهیلات و زیرساخت های گردشگری و همچنین بررسی وضعیت عوامل تاثیرگذار در کارآفرین شدن گردشگری روستایی منطقه مورد مطالعه پرداخته و این عوامل را رتبه بندی و مهم ترین عامل را مشخص نماییم. این تحقیق به لحاظ ماهیت و روش گردآوری اطلاعات از نوع توصیفی و تحلیلی می باشد و ابزار گردآوری اطلاعات پرسش نامه می باشد و در تجزیه و تحلیل توصیفی داده های خام پرسش نامه ها از نرم افزارهای spss و excel استفاده شده است. از روش های آمار استنباطی برای ارزیابی روایی و اعتبار ابزار تحقیق (پرسش نامه) و همچنین تجزیه و تحلیل ها و آزمون ها (آزمون تی تک نمونه ای، آزمون رتبه ای فریدمن و رگرسیون خطی) استفاده شده است. منطقه مورد مطالعه در این پژوهش، شهرستان دره شهر در استان ایلام بوده که دارای ۹۳ روستا با ۳۴۲۸۸ نفر جمعیت براساس سرشماری سال ۱۳۹۰ می باشد. جامعه آماری این تحقیق دو گروه مردم محلی و گردشگران می باشد. با توجه به بالا بودن تعداد روستاها و محدودیت زمان و هزینه انجام این کتاب از بین روستای موجود در این شهرستان ۷ روستا با ۱۳۷۷ خانوار که به سبب دارا بودن جاذبه گردشگری قابل توجه، بهتر می توانند نماینده همه مناطق گردشگری روستایی شهرستان باشند انتخاب و پرسش نامه های مورد نظر در آنها تکمیل گردید. با توجه به همگونی و تجانس جامعه روستایی شهرستان دره شهر، حجم نمونه با در نظر گرفتن این ویژگی و نوع تحقیق ۵ درصد از

جمعیت خانوارهای روستاها یعنی ۶۶ نمونه برای مطالعه مشخص و سهم هر روستا برای تکمیل پرسش‌نامه مشخص شد و برای تعیین حجم نمونه گردشگر از فرمول $n = \frac{t^2 pq}{d^2}$ استفاده شد که با توجه به این فرمول تعداد نمونه گردشگر برابر با ۷۳ نفر می‌باشد. پس از تجزیه و تحلیل پرسش‌نامه به آزمون فرضیات پرداخته شد که نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای فرضیه اول نشان داد که گردشگری در منطقه مورد مطالعه باعث بهبود درآمد اقتصادی مردم شده است اما در حد خیلی کم بوده و برای فرضیه دوم نیز از همین آزمون استفاده شد که نتایج حاصله حاکی از آن است که تسهیلات و زیرساخت‌های گردشگری در منطقه در وضع نامطلوب است و در نهایت با استفاده از آزمون رتبه‌ای فریدمن و رگرسیون خطی مشخص شد که برای فرضیه سوم در بین عوامل موثر در کارآفرینی بخش گردشگری روستایی شهرستان دره‌شهر، عامل اقتصادی - اجتماعی از بقیه عوامل تأثیرگذاری بیشتری دارد.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

این کتاب به دو بخش تقسیم خواهد شد. بخش اول شامل مباحث آموزشی در زمینه گردشگری روستایی و کارآفرینی می‌باشد. در بخش دوم نقش گردشگری در توسعه روستاهای شهرستان دره‌شهر بررسی خواهد شد.

در پایان، بر خود لازم می‌دانم از همه عزیزانی که در مراحل گوناگون آماده‌سازی این کتاب ما را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

سعید شیخی

حامد مجاهدی

زمستان ۱۳۹۵